

LAUDÁCIÓ

a Balázs Dénes és Kubassek János által létrehozott

MAGYAR FÖLDRAJZI MÚZEUM

Magyar Örökség-díjjal való kitüntetések

Minden tudománynak fontos része saját történetének ismerete, megismertetése, amit sokféleképpen lehet megvalósítani. A geográfia csaknem 2500 éves, benne a magyar földrajz is több száz éves múltra tekint vissza. Még 30 éve sincs azonban, hogy megnyílt az ennek a múltnak szentelt Magyar Földrajzi Múzeum. Megvalósításában és mai képének kialakításában két személynek volt hervadhatatlan érdeme: Balázs Dénes és Kubassek János azok, akik megálmodták és megvalósították ezt az intézményt.

Balázs Dénes – sajnos már évek óta nincs közöttünk – igazi megszületése negyven éves korában következett be, amikor mindent egy kártyára feltéve otthagyta szürke hivatalnoki állását egy minisztériumban, azért, hogy megvalósíthassa élete nagy álmát és a legnagyobb magyar felfedező-utazók nyomába lépjen. Korábban már volt két hihetetlenül nehéz útja, de folytatni csak úgy tudta ezeket, ha teljes életét, minden energiáját és idejét erre szánja. Minden utazását egyénileg szervezte és saját költségén valósította meg. Ha csak az Európán kívüli nagyobb utazásait nézzük, azok is csaknem 1 millió km-t tesznek ki. Ezek azonban nem öncélú utazgatások voltak, Balázs Dénest az vezérelte, hogy a megszerzett ismereteit, szakmai tapasztalatait megossza a geográfus szakmával és az érdeklődő nagyközönséggel. 27 könyve (5 idegen nyelven is) 159 tudományos dolgozata és 168 ismeretterjesztő cikke valamint számtalan előadása jelzi az elvégzett munkáját.

1911-ben javasolta Teleki Pál, a kiváló geográfus, egy hazai földrajzi gyűjtemény létrehozását. Balázs Dénes – miután egyszemélyes expedícióiról hátizsákban hozott anyaga egyre duzzadt – ennek megvalósítását tűzte ki céljaként, amelyért tántoríthatatlan elszántsággal, kitartó munkával, a reá jellemző dacos, „csak azért is” módon küzdött. A bürokrácia, a kényelmesség, a felelősség nem vállalása, sőt néha a rosszindulat elleni évekig tartó harc végül eredménnyel zárul, létrejöhetett Érden a Magyar Földrajzi Gyűjtemény.

Szinte látom most itt a felesége mellett ülve Dénest, hogy feszengene, és milyen kényelmetlenül érezné magát, amikor ünneplik. Őt, aki mindig a titkár szerepét választotta, őt, aki az ügyeket megszállottan intézte, őt, aki nélkül nem mentek a dolgok, de soha nem vágyott babérokra. Amikor felajánlották neki a megvalósuló intézmény igazgatóságát, azt

mondta: „ha kell, napi 16 órát dolgozom az ügyért ingyen, de nem vállalom az igazgatói posztot”.

Szerencsére megtalálta méltó utódát; ha Balázs Dénes az Alapító, akkor Kubassek János a Megvalósító.

A kezdeti gyűjteményt szívós munkával gyarapította. Egyrészt folytatta a magyar geográfusok, felfedezők és utazók hagyatékának, gyűjteményeinek, útinaplóinak, jegyzeteinek, leveleinek, expedíciós jelentéseinek, térképeinek, fényképeinek összegyűjtését, de növekvő létszámú munkatársaival megkezdte azok feldolgozását, és értő módon történő bemutatását. Másrészt – Érd város vezetésének támogatását megnyerve – sikerült a teljes épületet átalakítani és kertjében a Magyar Utazók és Felfedezők Pantheonját kialakítva szoborparkot létrehozni; egy országos intézményhez méltó környezetet varázsolni.

A Múzeum azonban nemcsak óvja, gondozza, tudományosan feldolgozza és közkinccsé teszi anyagát; de Kubassek János vezetésével alkotó tudományos műhelyé is vált. Gyűjteményeit, könyv-és fényképtárát sűrűn látogatják és használják a földrajz és a felfedezések történetével foglalkozó kutatók. A közelmúltban megújult állandó kiállítás mellett rendszeresen szerveznek évfordulókhöz kapcsolódó időszakos tárlatokat, bemutatókat. A város életét színesíti a Helytörténeti Klub és a Múzeumbarát Kör programja. Külön hangsúlyt helyeznek az iskolával, iskolásokkal való kapcsolatokra. A legkorszerűbb múzeumpedagógiai módszereket alkalmazva szerveznek múzeumi órákat, vetélkedőket, nyári táborokat.

A Múzeum ma már a magyar geográfia egyik központja, amely hely ad regionális és országos jelentőségű tudományos üléseknek, konferenciáknak, és messze túlhaladja az alapításkor kitűzött legmerészebb célokat is.

Gábris Gyula